

Uitverkiezing / Predestinatie

Inhoud:

Verschillende interpretaties

De bijbel leert

Gevolgen van deze leer

Appendix:

Texten die de vrije wil lijken uit te sluiten

VERSCHILLENDE INTERPRETATIES

Het woord 'uitverkiezing' komt meerdere keren voor in de bijbel, maar wordt op verschillende manieren uitgelegd. De twee belangrijkste gedachtengangen zijn:

- De eerste gedachtengang is uitverkiezing op basis van voorkennis. Uitverkiezing is de eeuwige, uit liefde voortkomende beslissing van God, waarmee Hij een historisch plan voor verlossing opstelt. Daardoor geeft Hij iedere persoon de mogelijkheid voor eeuwige verlossing. God heeft Jezus uitverkoren om de enige en absolute middelaar te zijn tussen Hem en de mensheid.
- De tweede gedachtengang is het geloof dat God souverain is en alles wat er gebeurt bepaalt en vaststelt, ongeacht wat een mens wil. Wat God beslist kan niemand veanderen. Binnen deze gedachtengang bestaan er twee richtingen:
Enkelvoudige predestinatie (waarin de Lutherse geloven) en **dubbelvoudige predestinatie** (waarin de Calvinisten geloven)
Enkelvoudigen predestinatie betekent dat God van tevoren bepaalt wie er in de hemel komen.
Dubbele predestinatie betekent dat God van tevoren bepaalt wie er in de hemel zullen komen en wie er in de hel zullen komen.

In de rest van dit artikel gebruiken wij de woorden 'uitverkiezing' en 'predestinatie' voor de tweede (bovengenoemde) gedachtengang.

Binnen deze tweede gedachtengang over uitverkiezing zijn er drie belangrijke voorstanders:

Augustinus (354-430):

Augustinus was de eerste persoon die een systematische leer over uitverkiezing opgesteld heeft. De dwang die hij voelde om de onverdiende, willekeurige aard van genade te verdedigen leidde hem ertoe de leer van uitverkiezing op te ontwikkelen. In "Ad Simplicianum" ontwikkelde hij zijn leer en legde Romeinen 5:12 en hoofdstuk 9 uit.

"Het plan van God bestaat eerst en door dit plan verkiest hij" (Ad Simplicianum I, 2, 6)

In "Ad Simplicianum" verklaart hij dat God zoveel mensen verkiest voor de hemel als er engelen zijn gevallen. (Faith, Hope and Charity /Enchiridion de fide, spe et caritate/ 9,29)

Luther (1483-1546):

Luther, die zelf een monnik in de orde van Augustinus was, nam deze leer meer dan duizend jaar later over en ontwikkelde hem verder. In zijn belangrijkste werk "De knechtelijke wil" schrijft hij:

"Want als wij geloven dat het waar is dat God alle dingen van tevoren weet en van tevoren bepaalt ... en dat niets buiten zijn wil om gebeurt, dan kan er als logische consequentie, geen vrije wil zijn in een mens, engel of welk ander schepsel dan ook." (I bid. p. 317, paragraaf 19)

Calvijn (1509-1564):

Calvijns leer kreeg veel invloed toen zij besproken en ontwikkeld werd op de synode van Dordrecht (1618-1619 in Nederland) en werd de officiële gereformeerde leer.

"Met uitverkiezing bedoelen we het eeuwige besluit van God waarmee hij in zichzelf bepaalde wat Hij wilde dat er zou gebeuren met elk mens. Alle zijn niet op gelijke voorwaarden geschapen, maar sommige zijn voorverordineerd voor het eeuwige leven, anderen voor het eeuwige verderf." (Institutio Christianae Religionis 3. 21. 5)

DE BIJBEL LEERT

God leeft in de eeuwigheid. Hij leeft niet in de tijd zoals mensen. Voor hem is alles tegenwoordige tijd. Daarom weet hij welke keuzes mensen maken. Omdat God weet wie er voor hem kiezen, kan Hij hen kiezen en uitverkiezen om zijn gehoorzame kinderen te worden.

Want die Hij (God) TEVOREN GEKEND HEEFT, die heeft hij ook tevoren verordineerd den beelde zijns zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broederen. En die Hij te voren verordineerd heeft, dezen geeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt. (Romeinen 8: 29-30)

Vers 30 moet samen met vers 29 gelezen worden waar uitgedrukt is dat God die mensen verkiest die hij tevoren gekend heeft. Dit betekent dat God niet willekeurig kiest, maar op basis van de beslissing van de mens die hij tevoren geweten heeft. Iedereen van wie hij wist dat ze voor God zouden kiezen, verkoos hij om 'den beelde zijns zoons gelijkvormig te zijn'.

Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatie, Kappadocie, Azie en Bithynie, Den UITVERKORENEN NAAR DE VOORKENNIS VAN GOD DEN VADER, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus...(1 Petrus 1:1-2)

God wil in zijn liefde iedereen verkiezen (kiezen en redden) om eeuwig met hem samen te zijn, maar hij dwingt niemand om een relatie met hem te hebben.

(...) Want dat is goed en aangenaam voor GOD, ONZEN ZALIGMAKER; WELKE WIL, DAT ALLE MENSEN ZALIG WORDEN, en tot kennis der waarheid komen. (1 Timótheus 2:3-4)

DE HEERE vertraagt de belofte niet (gelijk enigen [dat] traagheid achten), maar IS LANKMOEDIG OVER ONS, NIET WILLENDE, DAT ENIGEN VERLOREN GAAN, maar dat zij ALLEN TOT BEKERING KOMEN. (2 Petrus 3:9)

In de bijbel vinden we de duidelijke leer dat **God wil dat iedereen in de hemel komt**, maar dat de mensen een vrije wil hebben om te beslissen dat ze dat niet willen. Als God de beslissing van mensen niet mee zou laten tellen, zou de hel leeg zijn omdat God dan ook daadwerkelijk iedereen zou redden.

Maar de Farizeërs en de wetgeleerden HEBBEN DEN RAAD GODS TEGEN ZICHELVE VERWORPEN, van hem niet gedoopt zijnde. (Lukas 7:30)

De Farizeen en de wetgeleerden hebben zelf beslist om niet deel te nemen aan Gods raad. God wilde ook dat zij zich zouden bekeren, maar zij wilden het niet.

Het doel van het bestaan van de wereld

God schiep de wereld omdat Hij liefde is. Hij wilde deze liefde met mensen delen. Daarom schiep hij ons om heilig te zijn, zoals Hij heilig is (1 Petrus 1:16). **God heeft nooit gewild dat mensen zouden zondigen.** Het feit dat de mensen ongehoorzaam waren en tegen God gezondigd hebben, is een inbreuk op het eigenlijke plan van God. Het eigenlijke doel voor de mensen was om een relatie met hun Schepper te hebben. Wij weten dat God liefde is en dat Hij rechtvaardig is en dat alle deugden in Zijn wezen samenkomen. Daarom was zijn plan om de wereld te scheppen ook puur. Hij houdt van de mensen die Hij geschapen heeft. Als Hij zou hebben beslist dat alles volgens zijn wil zou gebeuren, zou de vervulling van zijn plan voor een wereld vol van liefde en vrede onveranderd zijn gebleven tot op de dag van vandaag. Omdat Hij de wil van mensen respecteert, kon de zonde in de wereld komen, door hun beslissing. Uitverkiezing drukt in feite uit dat **God van tevoren gepland heeft dat de mens zou moeten zondigen** en dat Hij wil dat de meeste mensen naar de hel gaan. **Dit zou God de auteur van de zonde maken.** Voordat ze geboren zijn, is er al beslist dat de meeste mensen nooit een kans zullen hebben om gered te worden (volgens Calvijn).

Zou Ik enigzins lust hebben aan den dood des goddelozen, spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijn wegen, dat hij leve? Werpt van u weg al uw overtredingen, waardoor gij overtreden hebt, en maakt u een nieuw hart en een nieuwen geest; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israels? WANT IK HEB GEEN LUST AAN DEN DOOD DES STERVENDEN, spreekt de Heere HEERE; daarom BEKEERT U EN LEEFT. (Ezechiël 18:23, 31-32)

In de bijbel worden de mensen heel vaak opgeroepen: "Bekeert U!" Dit veronderstelt dat het mogelijk is! Wanneer Hij ons roept: "Bekeert U" beveelt hij niet, maar hij bemoeit, vermaant, vraagt. Voor de Almachtige is dat geen vernedering – omdat hij volkomen deemoedig is: "... alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen" (2 Korinthe 5: 20)

Relatie, liefde en wil

De reden van het bestaan van mensen is om een relatie met God te hebben (Johannes 17:3). **De belangrijkste eigenschappen van een relatie zijn liefde en een vrije wil.** Als iemand gedwongen wordt om met iemand anders samen te zijn, is dat niet een uitdrukking van liefde. Een relatie is gebaseerd op liefde als beide partijen de vrijheid hebben om te kiezen of ze samen willen blijven of om zich van elkaar te scheiden. Als je de macht hebt over iemands wil, is hij een Robot geworden. Robots doen dat waarvoor ze gemaakt zijn. God heeft geen robots geschapen, maar mensen, die de keus hebben om Hem lief te hebben, of om dat niet te doen.

Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen den hemel en de aarde; het leven en den dood heb ik u voorgesteld, den zegen en den vloek! Kiest dan het leven, opdat gij levet, gij en uw zaad; Liefhebbende den HEERE, uw God, Zijner stem gehoorzaam zijnde, en Hem aanhangende; want Hij is uw leven en de lengte uwer dagen; opdat gij blijft in het land, dat de HEERE uw vaders, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft hun te zullen geven. (Deuteronomium 30: 19,20)

Jeruzalem, Jeruzalem! gij, die de profeten doodt, en stenigt, die tot u gezonden zijn! HOE MENIGMAAL HEB IK UW KINDEREN WILLEN BIJEENVERGADEREN, gelijkewijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugels; en GIJLIEDEN HEBT NIET GEWILD. (Mattheüs 23:37)

[Is] [er] niet, indien gij weldoet, verhoging? en zo gij niet weldoet, de zonde ligt aan de deur. Zijn begeerte is toch tot u, en GIJ ZULT OVER HEM HEERSEN. (Genesis 4:7)

Zelfs na de zondeval zijn de mensen niet verplicht om te zondigen, maar worden opgeroepen om over de zonde te heersen.

GEVOLGEN VAN DEZE LEER

- Mensen die in uitverkiezing geloven **ontkennen** dat de mens een **vrije wil** heeft om God's aanbod van genade te accepteren of af te wijzen.
- Zij geloven ook dat de **mens volledig verdorven** is, omdat als mensen in staat zouden zijn om iets goeds te doen, kunnen zij ook God zoeken. Dit is geen bijbelse leer.

Want wanneer de heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der wet zijn, dezen de wet niet hebbende, zijn zichzelf een wet; ... (Romeinen 2: 14)

- Als iemand zonder eigen keus bestemd is voor een eeuwig leven met God, is het onmogelijk om van God weg te gaan (en eeuwig verloren te zijn), dus als iemand uitverkiezing leert zou de consequentie zijn dat **afval van het geloof niet mogelijk** is.

Zie het thema "About the apostasy".

- Verder **kan** diegene die uitverkoren is de **genade niet weerstaan**, omdat die die uitverkoren zijn toch sowieso bij God zullen komen.

Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, GIJ WEDERSTAAT ALTIJD DEN HEILIGEN GEEST; gelijk uw vaders, [alzo] ook gij. (Handelingen 7:51)

- Uitverkiezing **negeert de belangrijkheid van werken**. De bijbel leert zeer duidelijk dat het geloof zonder werken dood is en dat het geloof alleen niet redden kan.

Zie het thema "Faith and works".

Wat nuttigheid is het, mijne broeders, indien iemand zegt, dat hij het geloof heeft en heeft de werken niet? Kan dat geloof hem zalig maken. Maar wilt gij weten, o ijdel mens, dat het geloof zonder de werken dood is? (Jakobus 2: 14,20)

Wanneer men leert dat werken niet belangrijk zijn, heeft dat tot gevolg dat het niet mogelijk is om aan de vruchten te zien of iemand een christen is of niet.

Zie het Thema "Who is Christian?".

Dat is in strijd met Mattheüs 7:16, waar staat dat men een boom aan de vruchten kan kennen.

Aan hun vruchten zult gij hen kennen. Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen? (Mattheüs 7:16)

Echt geloof wordt gevolgd door daden en toewijding.

- **Kerk verliest haar betekenis**, omdat je tegen niemand kan zeggen: je moet een beslissing nemen. Het gevolg is dan, dat ongelovigen vaak jarenlang geaccepteerd worden zonder dat ze een beslissing nemen, hoewel de bijbel leert in 2 Korinthe 6:14 – 7:1 dat gelovigen en ongelovigen niet onder een juk kunnen gaan en voor hetzelfde doel kunnen vechten.

Trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstelling heeft Christus met Belial, of wat deel heeft de gelovige met den ongelovige? Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levenden Gods, gelijkterwijs God gezegd heeft: IK ZAL IN HEN WONEN EN IK ZAL ONDER HEN WANDELEN, EN ZIJ ZULLEN MIJ EEN VOLK ZIJN. Daarom GAAT UIT HET MIDDEN VAN HEN EN SCHEIDT U AF, zegt de Heere, EN RAAKT NIET AAN HETGEEN ONREIN IS, en Ik zal ulieden aannemen, En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige. Dewijl wij dan deze beloften hebben, geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreeze Gods. (2 Korinthe 6:14-7:1)

- Daarom wordt er dan vaak een verschil gemaakt tussen de lokale "zichtbare" kerkdiensten (waar er dan ook ongelovigen bij zijn) en de "onzichtbare kerk" die alleen uit gelovigen bestaat, onafhankelijk van plaats en tijd. Dit gekunstelde verschil heeft geen enkele basis in de bijbel.

Zie het thema "The visible church".

- Uitverkiezing betekent ook dat zelfs als iemand zich vandaag wil bekeren, dat hij dat niet kan, omdat hij moet wachten tot God hem bekeert. Dit betekent dat iemand er niet mee kan beginnen om een heilig en godvruchtig leven te leiden, hoewel in Hebreë 3:7-8 en Psalm 95:7-8 staat: "Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, gelijk te Meriba." Dit is een catastrophale verleiding van de mensen die **passieven mensen** tot gevolg heeft.
- **Verkeerde voorstelling van God.** Als het zo zou zijn dat God onafhankelijk van de wil van mensen zou beslissen wie er gered is en wie niet, dan zou dit betekenen dat Gods toorn over mensen komt die hij eigenlijk ZELF NIET WIL REDDEN. Het is niet rechtvaardig om mensen te bestraffen voor iets waar hij dan in principe niets aan kan doen of kan veranderen; het zou dan eigenlijk niet de schuld van de mens zijn als hij er niets aan kan doen.
- Uitverkiezing leert dat het hele wereldgebeuren volgens het plan van God afloopt. Dat betekent dat God niet alleen het goede wil, maar ook het slechte. Zo wordt **God tot Auteur van de zonde** gemaakt.
- De verschillende vormen van uitverkiezing: enkelvoudige en dubbele uitverkiezing, verschillen in werkelijkheid eigenlijk niet. Beide leren sluiten de vrije wil uit. Als God (in het geval van enkelvoudige uitverkiezing) "alleen maar" die kiest die naar de hemel gaan, zijn die anderen daarvan automatisch uitgesloten. Op deze manier is **Gods eigen natuur de reden voor de verdoemenis van die mensen.**
- Wie uitverkiezing leert moet zich bewust zijn van het feit dat hij de natuur van een mens op een verkeerde manier begrijpt en definieert. **Hij devalueert de mens doordat hij ontkent dat hij een persoon is.** Een

persoon te zijn betekent in staat en verplicht te zijn uit vrijheid bewust te handelen, met bepaalde motieven en doelen. Dat betekent toegang te verkrijgen tot de zin van het leven en de consequenties te dragen die de eigengekozen manier van leven met zich meebrengt.

TEXTEN DIE DE VRIJE WIL LIJKEN UIT TE SLUITEN

Het is ons bewust, dat iemand die aan deze leer gewend is, problemen heeft met enigen teksten in de Bijbel. Om de werkelijke betekenis van de verzen, die als uitverkiezing klinken, te begrijpen is een grondige studie van deze verzen nodig. Desalnietemin is het essentieel in gedachten te houden wat we over Gods wezen weten. Verder vinden we in het Oude en Nieuwe Testament uitdrukkingen die niet woordelijk te verstaan zijn. Wij kunnen helaas niet alle teksten in deze schrift behandelen, maar we proberen de meestgebruikte te noemen.

- **Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus. Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde; Die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in Zichzelven, naar het welbehagen van Zijn wil.
In Hem, in Welken wij ook een erfdeel geworden zijn, wij, die te voren verordineerd waren naar het voornemen Desgenen, Die alle dingen werkt naar den raad van Zijn wil; (Éfeze 1: 3-5,11)**

Waarop ligt de nadruk in vers 4? Als we benadrukken dat “Hij ons uitverkoren heeft”, dan zou men het kunnen interpreteren zoals Calvijn het doet.

Maar het beeld verandert compleet als we het lezen “Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem”. Als we de text op die manier interpreteren, staat hier eigenlijk niets anders als in Joh. 3:16. Dat betekent dat God alle mensen will verlossen die in Zijn Zoon geloven en dat die, die Zijn Zoon verwerpen verloren zullen gaan.

In Éfeze 1:4 betekent dit, dat Hij ons in Christus heeft uitverkoren en in Hem alleen. Diezelfde gedachtengang wordt uitgedrukt in vers 3,5 en 11. Daarom betekent dat, dat als we niet tot Christus komen, plaatsen we onszelf buiten de grenzen van Gods uitverkiezing. De leer van verkiezing of uitverkiezing in Christus is eenvoudigweg een uitdrukking voor het feit, dat we alleen door Gods genade gered worden. Niet op basis van werken, maar op basis van de genade die God ons geeft. Deze genade is voor alle mensen verkrijgbaar en niet alleen maar voor een bepaald aantal mensen zoals de Calvinisten het interpreteren.

- **Alzo dan, mijn geliefden, gelijk gij te allen tijd gehoorzaam geweest zijt, niet als in mijn tegenwoordigheid alleen, maar veel meer nu in mijn afwezen, werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven: Want het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar [Zijn] welbehagen. (Filippenzen 2: 12-13)**

In het begin van het hoofdstuk schrijft Paulus over het voorbeeld van Jezus dat Hij gaf doordat Hij zich helemaal vernederde. Hij dacht alleen maar aan wat het beste was voor anderen en gaf Zijn leven in alle aspecten voor de mensen. Daarom kreeg Hij Zijn heerlijkheid terug.

- **Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is, (Filippenzen 2: 9)**

In vers 12 gaat Paulus daarmee verder en legt uit dat we “daarom” alles moeten doen wat we kunnen en wat in onze kracht is om vast te houden aan de relatie met God om het doel van onze verlossing te bereiken. Het is duidelijk dat onze wil en onze kracht voor deze beslissing nooit sterk genoeg is. Daarom moeten we Gods aangezicht met “vrezen en beven” zoeken. Dit drukt eer, verheerlijking, ernstigheid en respect uit en het bewustzijn dat we voor de almachtige en alwetende God staan (vs 12), die **onze kleine wil sterkt** die we hebben (vs 13). Hij geeft ons de kracht om te willen en te handelen.

Het is belangrijk dat er geen misverstand ontstaat bij vers 13, dat men zou denken dat iemand geen invloed op zijn eigen wil kan hebben. Anders zou Paulus in vers 12 nooit geschreven hebben: “werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven”. Om dit te kunnen doen, is het een voorwaarde dat iemand de wil heeft om dit te kunnen doen.

Vers 13 begint dan ook met: “**Want** het is God, die in u werkt”. Deze uitdrukking laat zien dat vers 13 **uitlegt waarom** we Gods aangezicht moeten zoeken met vrezen en beven, namelijk, **omdat Hij** de enige is die **kan helpen**.

(Deze samenwerking tussen de goddelijke en de menselijke activiteit wordt ook in Hebreëen 13:21 uitgedrukt)

- **Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage. (Johannes 6: 44)**

In de verzen voor vers 44 zegt Jezus dat Hij het ware brood is, dat Hij het eeuwige leven geeft en dat de mensen in hem moeten geloven. Daarom roept Hij de mensen op om Hem te volgen als Messias. Voor de Joden was het altijd al duidelijk dat ze alleen God moesten volgen. Daarom was het voor hen heel erg moeilijk om de oproep van Jezus te accepteren (dat de mensen hem moeten volgen). Daarom benadrukt hij de diepe eenheid tussen de Vader die ze al kenden.

Het feit dat de Vader een mens trekt drukt uit **hoe iemand tot Jezus komt**, maar het drukt niet uit dat de Vader niet bereid zou zijn om iedereen te trekken als ze bereid zouden zijn om te volgen.

Nog meer over de context:

De uitspraak van Jezus is een directe reactie op de, aan de ene kant verachtende, aan de andere kant teleurgestelde vraag in vers 42:

En zij zeiden: Is deze niet Jezus, de Zoon van Jozef, Wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt Deze dan: Ik ben uit den hemel nedergedaald? (Johannes 6:42)

Het zou op geen enkele manier in de context passen als Jezus hierop op een manier geantwoord had van: "Jullie kunnen helemaal niet zelf beslissen" of "De Vader kiest de mensen die een relatie met mij kunnen hebben". Maar de reactie van de mensen laat zien dat zij begrepen dat Jezus zegt dat Hij de zoon van God is die van de hemel nedergedaald is, die in perfecte eenheid met de Vader is. In vers 45 gaat Hij verder:

Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die [het] van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij. (Johannes 6:45)

In deze verzen gaat het erover hoe we de openbaring van God op de goede manier begrijpen kunnen en de goede houding tegenover de Messias, dat betekent tegenover Jezus. Iedereen is uitgenodigd, niet een bepaalde elitegroep van mensen die dat nog niet weten.

- **Romeinen 9**

Het probeleem van de Joden (in het bijzonder 9:1-8, 30-33)

De Joden steunden op de wet en de beloften die aan hen werden gegeven. Zij deden dit op een formalistische en niet op een geestelijke manier (Lk. 3:8). Ze luisterden niet naar Jezus (Joh. 8:39). Dat had schijnbare tegenstelling tot gevolg. De heidenen vonden de Verlossing, hoewel ze daarnaar niet hadden gezocht. De Joden, die onvermoeibaar "jaagden" naar de verlossing, konden ze niet vinden. (Rom 9:30-32). Paulus geeft de oplossing voor deze "tegenstelling" in het negende hoofdstuk van de brief aan de Romeinen door te zeggen, dat **een mens met zijn activiteit niet de MAATSTAF voor gerechtigheid vast kan stellen**. Hij begint met het thema van de beloften.

De text in detail

In vers 1-5 beschrijft Paulus, wat Israel allemaal gekregen had: het zoonschap, de heerlijkheid, de verbonden, de wetgeving, de godsdienst en de beloften, dat de Messias uit de Joden zou komen. Joden zien deze dingen als garantie voor hun verlossing. Toch zegt Paulus (vers 1-3), dat de meeste van hen niet gered worden. Voor de Joden is dat een tegenstelling. Paulus drukt deze manier van denken in vers 6 uit waar hij zegt: ... **niet, alsof het woord Gods ware uitgevallen**. (zogezegd: dat zijn woorden van belofte (vs 1-5) niet uitkomen). De Joden kregen wel veel beloften, toch werden de meeste Joden niet gered.

Vers 6 Het woord van God is niet uitgevallen! Zeker niet! Het is niet het belangrijkste, om zaad Abrahams (een nakomeling) te zijn, maar om gehoorzaam te zijn! Een kind der belofte dat als "zaad Abrahams" gezien wordt. (vers 7/8).

Vers 9-13: Paulus schrijft over Izaak en Jakob. Jakob is een bijzonder goed voorbeeld, dat de belofte niet door menselijke maatstaven geerft werd. Ezaü was de eerstgeborene en volgens de traditie was hij de erfgenaam van de belofte geweest. Maar de werkelijkheid zag er anders uit. Hierdoor is het goed zichtbaar, dat God zich het recht voorbehoudt om te beslissen, wie de drager van de belofte moet worden. (Niet de **MENSELIJKE MAATSTAF**, maar **GODS MAATSTAF**)

Eigenlijk schrijft Paulus hier over de vraag van de geestelijke taken in het heilsplan.

Vers 11 Want als [de] [kinderen] nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, ...

God besliste, dat Ezau Jakob moest dienen. Deze onderwerping van Ezau tegenover Jakob **drukt zeker niet uit, dat God vantevoren beslist had, wie Hij zou redden en wie Hij zou verdoemen.** Maar het drukt uit, dat God al voor de geboorte besliste, wie de drager van de belofte zou zijn. Daardoor kon Jakob er niet trots op zijn en zeggen dat hij het door werken verdient zou hebben (vers 12).

Vers 13 wordt vaak op de volgende manier geïnterpreteerd: dat aan Rebekka al voor de geboorte van de tweeling geopenbaard werd, dat God Jakob lief zou hebben en Ezau zou haten. Dat klopt niet! Vers 13 is een citaat uit Maleachi 1: 1-5 dat vele eeuwen na de dood van Ezau en Jakob werd geschreven. Deze text is geschreven, om uit te drukken dat God het volk van Ezau (de Edomieten) had verworpen, omdat ze van het begin af aan een vijandschappelijke houding tegenover Israël hadden. (Numerie 20: 14-21). **Het gaat wederom niet om Ezaus persoonlijke lot,** maar om het lot van de Edomieten als volk. Paulus citeert Maleachie om te laten zien, dat Israël (Jakobs nakomelingen) de gekozenen zijn.

De Verzen 14-16 Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre! Omdat God kiest en verordineert **volgens zijn eigen maatstaven** (=die, die zich werkelijk aan God willen onderwerpen en gehoorzaam willen zijn). Hij heeft het recht om te beslissen wie de belofte zal dragen.

De verzen 17-19 Het gaat hier niet om de bestemming van de Farao in de eeuwigheid, maar om de toestemming voor de Israelieten om Egypte te verlaten. Gods plannen voor de mensheid kan niemand tegenhouden. Ook al zou de Farao toestaan dat de Israelieten het land verlieten, dan zou hij zijn geloof toch niet hebben veranderd. Hij zou dan een afgodendienaar gebleven zijn. God schiep de mensen, zo dat hij zich verhardt als hij God afwijst. In dit voorbeeld is het duidelijk, dat Paulus niet uit wil leggen, waarom de Farao naar de hel gaat en niet door God gekozen is, maar dat het om zijn slechtheid gaat, omdat hij tegen het Joodse volk werkt.

Bij de verzen 20-24 Paulus heeft Paulus Jeremia 18: 1-10 als bron van zijn gedachten:

In Jeremia vormt een pottenbakker de klei. Het lijkt erop dat hij ziet, hoe de mensen handelen en precies op diezelfde manier vormt hij de potten. Maar er gebeurt hier ook iets anders. De pottenbakker vormt uit de oude klei van de kapot gemaakte vaten, vaten ter ere. Dat betekent dat deze text op een zeer sterke manier tegen uitverkiezing spreekt en dat het hier eigenlijk over Gods genade gaat.

Paulus behandelt de gelijkenis van de pottenbakker "tweevoudig". De verzen 20-21 en 22-24. Beide verzen zijn niet geheel van elkaar te scheiden en Paulus gaat ook niet op alle aspecten in. Een beeld wordt twee maal gebruikt op verschillende manieren.

Eerst de verzen 20-21, Paulus zegt niet, dat een mens God niet kan bekritisieren voor de manier waarop hij gemaakt is. De pottenbakker heeft het recht om vaten te maken ter ere en ter onere. Het is belangrijk om te begrijpen dat **de vaten ter ere en de vaten ter onere beide nodig zijn in de huishouding** (b.v. wijnglazen en poetsmeters). Dat betekent dat het in verzen er niet over verlossing en verdoemenis gaat, maar over een belangrijk en minder belangrijk doel. God heeft het recht om te beslissen of iemand een belangrijke of een minder belangrijke taak krijgt.

In de verzen 22-24 schrijft Paulus over de vaten des toorns en de vaten der barmhartigheid. Met de laatstgenoemde groep identificeert hij de christenen uit de heidenen en uit de Joden. De vaten des toorns zijn die, die beslist hebben God niet te volgen. Het feit dat mensen beslissen om God niet te volgen is niet expliciet genoemd hier, maar dat moeten we aannemen door andere texten. We zien dat Paulus hier het thema van de eeuwige bestemming van de mensen beroert. Hij wil niet zeggen dat we onze bestemming niet kunnen beïnvloeden, maar dat de mensen zich God moeten onderwerpen en dat ze zijn wegen, die van tevoren zijn voorbereid moeten volgen (vers 23). Het is moeilijk om een duidelijke overgang van de thema's te zien. Gods grootheid wordt benadrukt. Niet omdat God willekeurig over de eeuwige bestemming van de mensen beslist, maar omdat de mensen zich God en de weg die Hij in Christus geopend heeft moeten onderwerpen.

Door het lezen van de verzen in Jeremia, die hier worden geciteerd, kunnen we zien dat er van uit wordt gegaan dat de Joden een vrije keus hebben of ze God willen volgen of niet.

De Joden kunnen niet helemaal worden vergeleken met een vat, dat slecht geschapen werd en daarom door God verworpen als Joods volk waarna Hij een ander volk koos. Het beeld heeft grenzen, ook omdat klei geen vrije wil heeft in tegenstelling tot mensen. Als God iets schept, zal het niet mislukken. De vervorming van de vaten is niet het werk van de pottenbakker, maar van de vaten zelf. Daarom is het vergelijkatief.

Het is duidelijk dat Paulus deze gelijkenis in Romeinen 9 in het licht van Jeremia gebruikt.